

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Dispytatio XXXVIII. De Providentiâ supernaturali omnibus communi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

VII.
Peculiaris
ratio cur nō
sit opus ut
videatur
scientia
conditio-
nata.

Adde peculiarem esse rationem cur non sit necesse ut scientia conditionata inter alia principia cognoscatur: præterquam enim quod sit principium remotum, ulterius concurret tantummodo directivè: ad hoc autem ut principium directivum concurrat, non est opus ut ipsum cognoscatur, sed ut per ipsum cognoscatur objectum, hoc enim sufficit ad movendam voluntatem, ut rem illam, & principia ad illam requisita velit. Unde quamvis scientia conditionata ad providentiam sit ex parte Dei simpliciter necessaria, opus tamen non est ut visâ causâ consensus, videatur.

VIII.
Ad commu-
nem etiam
providentiâ
requiritur
in Deo scien-
tia.

Nullum ergo argumentum video, quod adversarium intentum convincat, nec cui commodè responderi nequeat. Quare existimo ad communem etiam providentiam esse simpliciter in Deo necessariam scientiam conditionatam, nec sine eâ

Deum unquam, circa causas præsertim liberas, operari posse. Hoc probant argumenta supra posita, illud maximè sectione sexta, num. 2. Deum enim operari non decet nisi omnibus perpensis, cunctasque circumstantias cognoscendo, quæ ad rei alicujus dispositionem facere possunt; hanc quippe rationem assignat S. Thomas 1. p. q. 19. art. 7. corp. cur Deus mutare decretum non possit. Nullum ergo in Deo esse debet decretum, quod non procedat ex consideratione omnium, quæ quovis modo ad rei alicujus productionem pertinent: una autem ex præcipuis circumstantiis circa auxilium est, utrum, si detur, sit habiturum effectum, & voluntas ex vi illius consensus, ut loco citato latius declaratum est: ergo Deus non nisi hoc visò, illud conferre potest.

Operari
potest Deus
nisi omni-
bus perpensis.

DISPUTATIO XXXVIII.

De Providentiâ supernaturali, omnibus communi.

PRÆDESTINATIO, ut Disputatione sequente videbimus, ad solos Electos pertinet, estque eorum propria, qui de facto salutem consequuntur. Reprobatio econtrâ de iis dicitur, qui ad æternam vitam nunquam pertingent. In præsentî itaque de Providentiâ agimus reprobis juxta & prædestinatis communi. Tria proinde in hac Disputatione sunt inquirenda: Primò, utrum Deus velit omnes homines salvos fieri, qua de re nonnulla dicta sunt supra, Disput. 29. sect. 3. pleniorè tamen ejus discussionem huc remisi: Secundò, an adultis omnibus det mediâ sufficientia ad salutem: Tertio, num etiam parvulis hac in parte sufficienter sit provisum; de iis enim peculiaris videtur esse difficultas.

SECTIO PRIMA.

Velitne Deus omnes homines salvos fieri.

I.
Hæreticorū
quorundam
sententia.

RIGIDIORES Calvinistæ affirmant Deum ex se, & antecedenter ab æterno decrevisse omnes, præter Electos, perpetuis addicere cruciatibus, licetque non solum non habere voluntatem ullam reprobos salvandi, sed positivam etiam habere intentionem eos, nullis prævisis demeritis, damnandi.

II.
Catholicorū
aliquorum
opinio.

Secunda opinio est quorundam Catholicorum, qui similiter aiunt Deum circa reprobos non habere voluntatem eos salvandi: ita Alvarez de auxiliis, Disp. 30. num. 7. & Disp. 34. Bannez hic, quæst. 22. artic. 1. ad 4. Cajetanus ibidem, & alii.

III.
Deum habet
voluntatē,
non signi-
ficantem, sed
beneplaciti
salvandū
opinat.

Verissima tamen, & planè amplectenda sententia est, Deum veram & sinceram habere voluntatem antecedentem omnes homines salvandi, conditionatam quidem illam, & ab eorum cooperatione dependentem, ejusmodi tamen ut non sit voluntas tantum signi, sed verus in eos affectus, & ratione cuius dat iis mediâ sufficientia ad salutem consequendam, ut paulò post videbimus: ita S. Thomas hic, quæst. 19. artic. 6. ad primum:

Deus, inquit, antecedenter vult omnem hominem salvum: sed consequenter vult quosdam damnari secundum exigentiam suæ justitiæ. Idem tenet S. Bonaventura in disp. 46. art. 1. quæst. 1. Halensis 1. parte, quæst. 36. memb. 2: Suarez hic, lib. 4. de Prædest. cap. 1. & 2. Salmeron disp. 6. in priorem Epist. ad Timoth. Bellam. lib. 2. de Gratiâ, cap. 5. Lessius de Prædest. num. 66. Vasquez, Valentia, Molina, Arrubal hic, quæst. 19. art. 6. Ericc Disp. 17. cap. 3. Tannerus 1. p. disp. 2. quæst. 10. dub. 3. num. 5. Faber in 1. tom. 2. disp. 58. cap. 5. Alarcon hic, tract. 5. disp. 6. cap. 3. Granada 1. p. tract. 4. disp. 4. & alii. Quod verò de hominibus dico, idem dicendum de Angelis.

IV.
Partis Scri-
pturæ
testimonia
Deum velle
omnes sal-
vos fieri.

Probatur in primis, variis Scripturæ locis, à Suarîo citato & aliis afferri solitis, quibus ostenditur Deum velle omnes salvos fieri: Sic enim Ezech. 18. vers. 23. & cap. 33. v. 11. dicit Deus se velle mortem peccatoris, sed ut convertatur & vivat. Apocal. etiam 3. v. 20. ait: Ego sto ad ostium & pulso: si quis audierit vocem meam, & aperuerit mihi januam, &c. Joannis item 1. vers. 9. dicitur Deus illuminare omnem hominem venientem in hunc mundum. His consonat illud 2. Petr. 3. v. 9. Patienter inquit Apostolus, agit propter vos, nolens aliquos perire, sed omnes ad penitentiam reverti. Quibus Scripturæ locis constare videtur, Deum velle omnes homines salvos fieri: quorsum enim stat ad ostium cordis uniuscujusque, & pulsat, inspira-
tiones

tionēs scilicet bonas iis & illuminationes immit-
tendo ut respiciant, nisi quia eorum salutem,
quantum est ex se, desiderat. Imò apertè testatur
velle se ut non pereant, sed ut cōvertantur &
vivant, quod idem est, atque ut salutem conse-
quantur.

V. Secundò hoc idem probatur: certum est Chri-
stum pro omnibus esse mortuum; ergo omnes
vult salvos fieri, & eo animo sanguinem suum
fudit, ut omnes redimeret, & ad æternam beati-
tudinem, quantum est ex se, perduceret: anteceden-
dens constat; inter alias enim propositiones in
libro Cornelii Jansenii Iprensis Episcopi ab Inno-
centio decimo damnatas, hæc una est: *Sempela-*
gianum est dicere, Christum pro omnibus omnino homi-
nibus mortuum esse, aut sanguinem fuisse; quam
propositionem Pontifex Fallax, Temerariam,
Scandalosam; & intellectam eo sensu, ut Chri-
stus pro salute duntaxat Prædestinatorum mortuus sit: Impiam, Blasphemam, Contumeliosam,
Divinæ Pietati Derogantem, & Hæreticam de-
clarat, & uti talem damnat.

VI. Imò diu ante hæc nostra tempora, teste Baro-
nio, anno 490, & Sirmundo tomo primo Con-
ciliarum Gallie anno 475, sub Symmacho Papa,
dictum est anathema illi, qui dixerit, quòd Christus
non pro omnibus mortuus sit, nec omnes homines velit
salvos esse. Et Apostolus 1. ad Timoth. 2. v. 6. de
Christo ait: *Qui dedit redemptionem semetipsum pro*
omnibus.

VII. Certum ergo est Christum pro omnibus esse
mortuum, & omnium esse Redemptorem, utpo-
te qui propter nos, & nostram salutem descendit de
cælis, ut nimirum clausam cæli januam referret,
& viam omnibus ad beatitudinem aperiret, quam-
vis multi redemptionis ejus fructum, suâ culpâ
non percipiant, sed viam ad salutem peccatis suis
obstruant, cælique portam ultro sibi occludant.

VIII. Accedit, hanc esse communem sanctorum Pa-
trum sententiam, qui passim affirmant, Deum
velle omnes homines salvos fieri: sic enim cap. 2.
Epist. 1. ad Timotheum loquitur S. Chrysolomus,
Theophylactus, S. Ambrosius, S. Hieronymus,
& alii. Idem docet S. Prosper lib. 2. de
Vocat. Gentilium, cap. 19: & 25. S. Athanasius
lib. 3. de Assumptione hominis, & alii passim,
ut latius declarabitur Sectione sequente.

IX. Patres docent velle Deum omnes homines salvos fieri.

SECTIO SECUNDA.

Uterius ostenditur velle Deum omnes homines salvos fieri.

I. PRÆCIPUA verò hujus rei probatio desumit-
ur ex Epistolâ primâ Divi Pauli ad Timo-
theum, cap. 2. v. 4. ubi de Deo loquens Aposto-
lus, *Omnes homines, inquit, vult salvos fieri, & ad*
agnitionem veritatis venire. Deus ergo omnibus
hominibus optat salutem, & ad hunc finem
Filium suum unigenitum dedit, & per eum Sacra-
menta instituit, & alia media ad salutem necessa-
ria suppeditavit, & si quis pereat, non defectu
voluntatis in Deo, & sinceri affectus eum salvan-
di, sed suâ malitiâ perit, ut dictum est Sectione
præcedente, num. 7.

II. Difficultatem circa hunc locum Apostoli faci-
unt tres Divi Augustini, ejusdem explanationes.
Prima habetur libro de Correct. & gratiâ, c. 14.
ubi ait intelligendum esse Apostolum, non de
R. P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. 1.

singulis generum, sed de generibus singulorum,
ut sensus sit, velle Deum omne genus hominum
salvari, id est ex unoquoque genere aliquos, ut
viros aliquos, aliquas sceminas, ex Judæis quosdam,
quosdam ex Gentilibus, & sic de senibus, ado-
lescentibus, Regibus, plebeis; &c. sicut omne
animal fuit in arca Noë. Secunda loci hujus
explicatio habetur in Enchir. cap. 103. Deum sci-
licet velle omnes salvos fieri, qui salvantur: sicut
magister aliquis, qui solus docet in civitate qua-
piam, docere dicitur omnes pueros in illa civi-
tate, quia quicunque pueri docentur, ab illo do-
centur, non ab alio: sic quisquis salvatur, per
Dei voluntatem salvatur, nec sine ejus voluntate
quisquam salutem consequitur. Tertia demum
explicatio ponitur cap. 15. de Correctione & gra-
tiâ, nempe, Deus vult omnes homines salvos fieri,
id est facit nos hoc velle: sicut idem S. Augusti-
nus, S. Gregorius, & S. Anselmus illud ad Ro-
manos, cap. 8. vers. 26. *Spiritus postulat pro nobis*
gemitibus inenarrabilibus; exponunt, postulat, in-
quiunt, id est postulare nos & genere facit.

Prima: Est omni hominum genere vult aliquos salvari.

Secunda: Vult omnes salvari, qui salvantur.

Tertia: Deus vult omnes homines salvos fieri, id est facit nos hoc velle.

Ceterum, licet ob auctoritatem tanti Docto-
ris hæc suam habeant probabilitatem; aliam ta-
men universaliorem explanationem non exclu-
dunt, quæ & communis Patrum, & ipsius etiam
Divi Augustini interpretatio est, mentique Apo-
stoli multo conformior, ut jam ostendam.

III. Hæc explicatio universalior non excludunt.

Vera itaque & genuina Divi Pauli hoc loco
explicatio est, Deum sine ullâ exceptione velle
omnes omnino homines salvos fieri, voluntate
antecedente, verâ & propriâ, quamvis non omni-
no efficaci; unde non obstante hac voluntate vult
aliquos consequenter, prævisis scilicet eorum de-
meritis, damnari. Hanc verò esse mentem Apo-
stoli; inprimis suadet ipse contextus: obsecrat
enim orari pro omnibus; quia Deus vult omnes
homines salvos fieri: verba ergo hoc sonant, est-
que haud dubiè sensus literalis; ad alias autem
explicationes, sine necessitate, quæ hic nulla est,
non est recurrendum, juxta communem regulam
à Patribus & Theologis ad Scripturæ interpre-
tationem assignatam. Deinde cupit Apostolus
ut pro omnibus sine ullâ limitatione oretur;
cum ergo eodem tenore verborum rationem hu-
jus sui desiderii subdat, quia scilicet Deus vult
omnes salvos fieri, satis ostendit velle etiam
Deum omnes sine limitatione salvari: nec enim
verisimile est Apostolum voce omnes in eadem
linæ uti æquivocè.

IV. Sensus Apostoli est, velle Deum omnes omnino homines salvos fieri.

Ad metaphoricæ Scripturæ interpretationes, sine necessitate non est recurrendum.

Hoc etiam apertè colligitur ex verbis proximè
sequentibus, hanc quippè Dei voluntatem salvan-
di omnes, ex eo colligit D. Paulus, quòd unus sit
Mediator Dei & hominum homo Christus IESVS, qui
dedit redemptionem semetipsum pro omnibus, sed
Christus non aliorum Judæorum, Gentilium,
Regum, plebeiorum, virorum, sceminarum, &c.
est Redemptor, sed omnium, ut Sectione præce-
dente, num. 5. 6. & 7. ostensum est; ergo sicut
nullus est, quem non redemit, ita nullus est, quem
non velit salvum fieri. Adde proprietatem, &
verum sensum unius loci Scripturæ, ex consonan-
tiâ aliorum locorum esse desumendum; in aliis
autem Scripturæ locis, ut Sect. præcedente n. 4.
ostendi, expressè habetur velle Deum omnium
salutem; ergo hic etiam locus est ita intelli-
gendus.

V. Ratio à S. Paulo hæc allata probat Deum velle omnes homines salvos fieri.

Tandem Patres, ut in sino Sect. præcedentis
vidimus, hoc modo prædictum Apostoli locum
interpretantur: inter quos S. Ambrosius, *Si Deus,*
inquit, qui Omnipotens dicitur, omnes homines salvos
facit.

VI. Patres communiter hoc modo Apostolum interpretantur.

TOMVS I.

vult fieri, cur non impletur ejus voluntas? & paulò post subdit: Vult enim Deus omnes salvos fieri sed si accedant ad eum: non enim sic vult, ut nolentes salventur, sed vult illos salvari, si & ipsi velint. Idem docet S. Joa. Damascenus cap. primo ad Ephesios. S. Clemens etiam libro secundo Constit. Apostol. cap. 59. hanc sententiam tradit tanquam ab Apostolis acceptam: & subjicit, *Voluntas Dei est, ut nullus intereat, sed universi homines unanimi sententiâ credentes ei, & unanimum laudem ferentes in eum, vivant in aeternum.* Quam etiam esse sententiam S. Augustini ostenditur infra, num. nono.

VII.

S. Thomas hunc locum Apostoli explicat, quòd Deus velit omnes omnino homines salvos fieri.

Alia D. Thomae hujus loci explicatio, juxta præcedentem debet intelligi.

S. Thomas insuper hic, quæst. 19. art. 6. ad 1. hoc modo istud Apostoli testimonium interpretatur: cum enim duas loci hujus explicationes ex S. Augustino supra, num. 2. positas retulisset, iis relictis ait sensum Apostoli esse, velle Deum antecedenter omnem hominem salvari, quamvis consequenter, visis nimirum eorum peccatis & impoenitentia finali, velit aliquos damnari; quæ est ipsissima nostra conclusio. Juxta quam interpretationem explicari debet, quod alibi dicit S. Doctor, Deum scilicet velle omnes salvos fieri, voluntate, non beneplaciti, sed signi, seu quòd det omnibus doctrinam, & præcepta, quæ sunt indicia velle cum omnium salutem, quamvis revera non velit omnes, sed aliquos tantum salvari. At sine dubio hoc D. Thomæ pronuntiatum, ut dixi, juxta proximè allatam ejusdem explicationem prædicti Divi Pauli testimonii intelligi debet; si enim Deus det signa & indicia se omnium salutem cupere, re tamen verâ eam non cupiat, fidei, simulatè, ac dolosè agit cum hominibus; quod de summâ veritate ac bonitate cogitare nefas est.

VIII.

Deus dat reprobis varia media salutis; ergo vult eorum salvationem.

Ratio denique est, nam juxta Concilium Trid. sess. 6. cap. 7. Deus reprobis varia tribuit media salutis, idque ex intentione eos salvandi. Homo, inquit Concilium, ex injusto sit justus, & ex inimico amicus, ut sit hæres secundum spem vitæ aeternæ. Hujus justificationis causa sunt, finalis quidem, gloria Dei, & Christi, ac vitæ aeternæ, &c. Ergo Deus habet voluntatem eos salvandi, cum in hunc finem isthæc iis media largiatur.

IX.

Quam certum sit velle Deum omnes salvos fieri.

Clarè docet S. Augustinus Deum velle omnes homines salvos fieri.

Unde, inquit Suarez, hic lib. 4. cap. 1. num. 7. assertio posita, nempe Deum velle omnes salvos fieri, tanquam certa est accipienda, cum in sacris Literis satis expressa sit, & communi Patrum calculo firmata, ut jam ostensum est. Quibus accedit S. Augustinus lib. de Spiritu & literâ, cap. 32. ubi explicans locum illum Apostoli 1. ad Timoth. 2. ait Velle quidem Deum omnes salvos fieri, non sic tamen, ut iis adimat liberum arbitrium, quo vel bene, vel male utentes, justissime judicentur. Ergo juxta S. Augustinum voluntas illa extenditur etiam ad reprobos. Item in libro ad articulos sibi falsò impositos, quorum secundus erat, Quod Deus velit omnes salvare: Respondet, Sincerissime credendum est, atque profectendum, Deum velle ut omnes homines salvi fiant, siquidem Apostolus, cujus ista est sententia, sollicitè præcipit, quod in omnibus Ecclesiis fidelissime custoditur, ut Deo pro omnibus hominibus supplicetur. Quæ verba habentur apud S. Prosperum, ad objectiones Vincentianas, Responsione secundâ.

SECTIO TERTIA.

Objectiones contra id quod diximus, Deum scilicet velle omnes salvos fieri.

Obijciens primò, assignari non posse, quoniam sit actus ille, quo Deus vult omnes salvos fieri: non enim est efficax, sic namque omnes salvarentur, cum voluntas Dei efficax semper impleatur, certum tamen est omnes non salvari. Nec etiam est inefficax, voluntas quippe inefficax arguit imperfectionem, & consequenter Deo repugnat. Respondetur voluntatem hanc non esse efficacem respectu finis intenti, ob rationem in argumento allatam. Nec tamen est merè inefficax, & quæ nullum omnino habet effectum, qualis est complacentia, quam Deus habet de creaturis possibilibus, ex vi cujus nihil circa illas operatur, nec quidquam iis communicat.

Dico itaque voluntatem hanc Dei, quæ vult omnes salvos fieri, esse efficacem partim, partim inefficacem, & non incongruè vocari posse Mixtam. Respectu ergo salutis, quam Deus reprobis per hanc voluntatem intendit, est inefficax; illam enim reprobis nunquam consequentur: respectu tamen mediæ sufficientium, est efficax, vel immediatè, si simul sit intentio finis & illorum electio, vel saltem mediatè, quatenus scilicet ex vi hujus actus, quo illos salvare cupit, oritur alius, quo vult media, per quæ possunt salutem consequi; imò quantum est ex parte Dei, de facto eam consequentur, nisi iis ipsi uti nolent, & immittas à Deo inspirationes rejiciendo, ultro sibi damnationem accerferent.

Hæc tamen voluntas nullam in Deo arguit imperfectionem, cum non sit inefficax defectu potentia; Deus quippe, si vellet, hominum voluntates cogere posset, & vim iis inferendo, in quamcunque partem veluti nolentes pertrahere: sed suavi potius viâ, hominisque naturæ conformi procedere maluit, & indemnem ejus servare libertatem, ac creaturam rationalem rationali modo gubernare, itaque voluntatem ei suam accommodare, & attemperare concursum, ut nec rementi necessitatem imponeret, nec volentis vires ad salutis consecutionem requisitas denegaret.

Nec, quod opponunt aliqui, Agatho Papa in sextâ Synodo voluntatem illam, quæ Christus in horto mortem vitare voluit, ideo probat non fuisse divinam, quia fuit inefficax, sed quia ibidem significatur diversam fuisse à divinâ: statim enim subjicit Christus, Non mea voluntas, sed tua fiat. Nec illam etiam voluntatem Marci septimo, quæ Christus latere voluit, probat Pontifex fuisse humanam, quia erat inefficax, sed quia infirma, Voluit enim latere, inquit Evangelista, & non potuit, ex vi scilicet voluntatis humanæ præcisè mediæ ad latendum sufficientia in illâ rerum peritasti adhibere nequivit. Sed de voluntate inefficacè, quo pacto Deo non repugnet, fusè dictum est supra, Disp. 29. sectione tertiâ.

Obijciens secundò P. Vasquez ex Gregorio in 1. dist. 46. quæst. 1. & aliis, locum illum S. Pauli Sect. præcedente citatum, Deum scilicet velle omnes homines salvos fieri, extendi ad solos adultos, non ad parvulos, cum dicat Apostolus, illos velle

I. Quæ sit actus ille, quo Deus vult omnes salvos fieri.

Natura hujus voluntatis magis explicatur.

II. Voluntas Dei saltem est efficax partim, partim inefficax.

III. Voluntas efficax naturalis in Deo arguit imperfectionem.

IV. Agatho Papa non arguit in Deo imperfectionem voluntatem inefficacem.

V. Verbum hec illud D. Pauli, Deus vult omnes homines salvos fieri, extenditur ad parvulos.

vellē Deum salvos fieri, quos vult ad agnitionem veritatis venire, hoc autem ad solos adultos pertinet, non ad parvulos, eos saltem qui in utero materno sine baptismo moriuntur. Huic objectioni satisficit Sectio octava, ubi inquiremus, utrum parvulis omnibus dentur media sufficientia ad salutem.

VI. Obijcies tertio: Si Deus, ut diximus, velit omnes homines salvos fieri, serioque eorum salutem desideret, cur omnibus, cum facile possit, auxilia efficaciac non tribuit, quibus de facto salventur. Quis enim Medicus, qui serio sanare cupit infirmum, si habeat medium efficaciac, quodque certissime novit sanitatem ei allaturum, hoc omisso, inefficacia tantum applicabit, & quae scit nihil agro profutura.

VII. Respondetur cum Recentioribus quibusdam, qui rem hanc optime declarant, si omnipotentiam Dei spectemus, posse eum facile (utpote cui nihil hoc modo est difficile) dare omnibus auxilia efficaciac: saepe tamen nisi per potentiam absolutam, & citra miraculum facere hoc illum non posse. De lego tamen ordinaria, & spectato communi rerum cursu, praesentibusque, in quibus versatur circumstantiis, innataque multorum perveritate ac duritie, & peccandi occasione, non potest Deus omnibus facile hujusmodi auxilium concedere. Homini exempli causa qui in popinis perpetuo & computationibus versatur, & ita huic vitio est addictus, ut nullam sese inebriandi occasionem omittat: huic, inquam, homini auxilia communia, & quae de lege ordinaria dari solent, quaeque alterum minus peccato huic deditum, quamvis intereum in illud labatur, ad sobrietatem amplectendam perducerent, non essent ad hunc effectum efficaciac; Deus autem ad auxilia extraordinaria, & quae secundum praesentem rerum statum dari non solent, seu ad miracula, non tenetur recurrere: sicut enim ut Auctor naturalis, & in administratione Universi non obligatur ad patranda miracula, ita nec ut Auctor supernaturalis, sed eo ipso quod illa media det, quae secundum statutum rerum cursum, & legem ordinariam dari possunt & solent, censetur serio velle omnium salutem. Existimo tamen, si duo auxilia aequè connaturaliter hic & nunc alicui homini danda occurrant, quorum alterum sit efficaciac, alterum inefficac, Deum id semper dare quod est efficaciac; hoc enim summae ejus bonitati, sinceroque in homines affectui, multò est conformius: nec unquam dat auxilium pure sufficiens praeefficac.

Res hac exemplo declaratur.

Deum ut Auctor gratiae, non magis tenetur patrare miracula, quam ut Auctor naturae.

VIII. Urgebis, cur saltem Deus, si omnes salvos vellet, talem rerum ordinem instituit, in quo videbat media efficaciac dari omnibus connaturaliter non posse? Respondetur, Universum sine magna hominum varietate, diversitateque naturarum, conditionum, ac statuum connaturaliter institui nullo modo posse, sicque varia occurrant necesse est peccandi occasiones, & gratiae impedimenta, ut bene declarat S. Thomas hic, quaest. 23. art. 5. ad tertium: Si verò ulterius quis inquirat, cur hic homo in particulari potius quam alius, in his vel illis constituitur circumstantiis, hoc ad divinam praedestinationem pertinet, & nostrum captum superat: justissimas hujus rei in infinita illa sapientia sua abyssio rationes habet Deus, hocque occulto iudicio non injusto facit, inquit S. Augustinus Hom. 58. in Joan. & in caelo appariturum ait cur unus praeter alio sit assumptus. Unde, inquit idem S. Augustinus tract. 26. in

Dei iudicia sapientia occulta, nunquam injusta.

R.P. Comptoni Theol. Schola. Tom. I.

Joan. Quare huic trahat, & illum non trahat, noli velle iudicare, si non vis errare; interim exclamandum nobis cum Apostolo: O altitudo divitiarum, &c. Illud certum, nihil ex parte Dei deesse, quò minus omnes salventur.

Obijcies quarto, Habere etiam Deum voluntatem puniendi peccatores, si in peccato decedant, idque antecedenter; ergo nihil in eo ponitur singulare circa saluationem. Respondetur, Diversissimo modo Deum se habere circa saluationem hominum, & circa punitionem; erga illam enim ita afficitur, ut non solum eam amet, & fieri cupiat, sed etiam conditionem poni oportet, sub qua est obtinenda, bona scilicet opera, & alia ad salutem consequendam necessaria. Punitionem verò, quamvis eam amet (bonum enim est puniri peccatores; & exerceri iustitiam) antecedenter tamen non optat, nec poni cupit, desideratque ut conditio ad illius infliccionem requisita, peccatum scilicet, non ponatur: in illius perpetrationem prohibet, & omni modo homines ab eo deterrere.

IX. Differentia inter voluntatem, quam Deus habet puniendi peccatores, & omnes salvandi.

SECTIO QUARTA.

Vtrum adultis omnibus dentur media sufficientia ad salutem.

Res haec in materiam de gratia differri solet, ubi fuse à Theologis discuti eam video, utpote quae ad gratiam praevientem; seu excitantem peculiariter spectat. Cum tamen ad divinam etiam providentiam pertineat, & peculiariter cum quaestione, quam modò disputavimus, utrum scilicet Deus velit omnes salvos fieri, habeat connexionem, non est hic omittenda.

Prima itaque sententia, vel error potius, est Semi-Pelagianorum, quos hac in parte sequitur Cassianus, & alii. Dicebant itaque gratiam Dei omnibus in actu primo esse paratam, quam proinde habere quis potest, modò eam petat, & accipere velit. Addebant insuper, in uniuscujusque potestate esse ex meris viribus liberi arbitri eam petere sicut oportet, & absque ullo auxilio supernaturali obtinere.

Lutherus e contra in assertione art. 36. Calvinus lib. 3. Instit. cap. 22. & cap. 24. quos Calvinistae rigidiores sequuntur, aiunt gratiam sufficientem, seu auxilium speciale, & media ad salutem consequendam necessaria multis deesse, iis nimirum omnibus, qui ad aeternam beatitudinem non sunt praedesignati, nec per electionem, seu praedestinationem, à morsa perditionis, ut aiunt discreti. Cui etiam sententiae subscripsit Cornelius Jansenius Iprensis Episcopus: imò ulterius eum Calvinus asserit nullam omnino dari gratiam pure sufficientem, seu quae non actu foruatur effectum.

Dicendum nihilominus, nulli adulatorum, qui rationis usum sunt adepti (de iis enim, qui ab infantia mente capti sunt, eadem est ratio ac de infantibus) praeter gratiam legis & doctrinae, seu aeternam praedicationem quae ex se non est gratia sufficiens; dicendum inquam, nulli defuisse internam aliquam gratiam cogitationis sanctae, ad aptionem salutis sufficientem, si per ipsos non steterit, quamvis multi ea ad salutis consecutionem, sua culpa non utantur: ita Halensis 3. p. q. 69. memb. 5. art. 3. Alber. Magnus, D. Thomas 3. contra Gentes, cap. 159. & q. 14. de veritates

I. Hac quaestio peculiariter spectat ad materiam de gratia.

II. Semi-Pelagianorum error circa gratiam sufficientem.

III. Error Lutheri, & nostrae temporis haereticorum.

IV. Nulli adulo defuit media ad salutem consequendam necessaria.

3. II. ad primum, S. Bonaven. in 2. d. 28. a. 1. q. 3. Scotus in 1. d. 46. Suarez lib. 4. de Prædest. cap. 3. Lessius de prædestinatione, num. 65. Tannerus tom. 2. disp. 6. quæst. secunda, disp. secunda, & alii.

V. Dicunt aliqui vocationem supernaturalem omnes actus non recipere.

Suarez tamen citatus, num. 19. & alii affirmant, omnes, præsertim infideles, non recipere actu vocationem supernaturalem, proximè sufficientem ad salutem, sed solum aliquid ad hoc disponens: recipiunt tamen eam iniqui, quantum est ex parte Dei, & consequenter proximam haberent, nisi per ipsos staret, quippe qui ponendo impedimentum, in culpâ & causâ sunt, cur actu ejusmodi illuminationem non recipiant, aliâ eam recepturi, vel exterius per homines, Deo ita res humanas disponente, vel interius per Angelorum ministerium eos illuminando, quod à providentiâ supernaturali non est alienum.

VI. Variæ Scripturæ testimoniis probatur dari omnibus gratiam sufficientem.

Probatur conclusio primò ex illo Joannis 1. v. 9. *Illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum*: quod licet de illustratione à naturæ lumine proveniente intelligant nonnulli, re tamen verâ de lumine gratiæ, & fidei illuminatione juxta communem Patrum interpretationem est intelligendum, ut illius loci interpretes ostendunt. Matthæi item 5. v. 45. de Deo dicit Christus, *qui solem suum oriri facit super bonos & malos, & pluit super justos & injustos*: quod S. Ambrosius ferm. 8. in Psalm. 118. de sole etiam justitiæ, & pluviam gratiæ, ex quibus illi animam radiis suis illustrat, hæc rore saluberrimo, suavissimisque sanctarum cogitationum imbribus irrigat, intelligendum affirmat.

S. Ambrosius.

VII. Alia Scripturæ loca ad probandam gratiam sufficientem.

Ulteriùs probatur ex illo 1. ad Timo. 2. v. 4. *Deus omnes homines vult salvos fieri*. Secundè etiam Petri, cap. 3. v. 9. de Deo dicitur: *volens aliquos perire, sed omnes ad penitentiam reverti*. Item de fide est Christum pro omnibus mortuum esse, omniumque esse redemptorem, ut vidimus sect. 1. num. 5. 6. & 7. & tradit Apostolus 1. ad Corinth. 15. & 1. ad Tim. 2. v. 6. ubi de Christo loquens, *dedit, inquit, redemptionem semetipsum pro omnibus*. Quo pacto autem est redemptor omnium, seu pro omnium salute est mortuus, si media ad salutem consequendam necessaria omnibus non provideret; si enim nullus omnino fructus ex Christi passione in eos est derivatus, quis eum dicit serid omnium salutem desiderasse, & pro omnibus esse mortuum? Primè item ad Timoth. 4. v. 10. de Christo dicit idem Apostolus: *qui est salvator omnium hominum, maxime fidelium*: in quæ verba S. Prosper lib. 2. de Vocat. Gentium, cap. 10. *Est, inquit, salvator omnium, quia dat omnibus, unde salvari possint, sed maxime fidelium, quia dat illis non solum, ut salvari possint, sed etiam ut salventur*: nec sanè aliam hæc verba interpretationem ferre videntur.

S. Prosper.

VIII. Omnibus mediâ dari ad salutem necessaria probatur ex SS. Patribus.

In eadem veritate confirmandâ multi sunt Sancti Patres: & ut omittam S. Ambrosium, & S. Prosperum proximè citatos, S. Clemens Alexandrinus Oratione ad gentes: *Audite, inquit, qui estis longè, audite qui prope, nullis celatum est verbum, lux est communis, omnibus illucescit hominibus, nullus est in verbo Cimerius*. Ut autem alios omittam, pulchrè hæc de re scribit S. Chrysostomus Homiliâ 7. in Joan. *Si illuminat, inquit, omnem hominem venientem in hunc mundum, quoniam pacto tot homines sine lumine permanent? neque enim omnes Christiani cognoscunt, quomodo ergo illuminat omnem hominem? illuminat profecto quantum in ipso est, si qui autem sponte suâ mente oculis convenientibus ad hujus lucis radios aciem dirigere noluerint, non ex luminis naturâ in tenebris persisterunt, sed ex malitiâ suâ sponte tanto se*

S. Chrysostomus.

dono indignos reddiderunt. Hæc ille. Idem habet S. Cyrillus, S. Basilius, & alii.

Ratio verò est; nam aliqui nullus se jure reprehenderet, quod gratiæ Dei, quantum potuit ac debuit, non sit cooperatus, nec tantum, quantum potuit boni præsterit: quod tamen & sanctis viris familiare esse cernimus, & Deus per Prophetas populo Israëlítico non semel exprobravit, ut Isaiæ 5. v. 4. *Quid est quod debui ultra facere vinea mea, & non feci, &c.*

IX. Deus neminem deseruit, nisi primò deseratur.

SECTIO QUINTA.

Prosecutione ejusdem materiæ ostenditur dari omnibus gratiam sufficientem.

NULLUS ergo omni internâ illuminatione penitus delititurus relinquitur, sed singulis sancta identidem cogitatio immititur, per quam, si velint, consequi salutem possunt. Et quamvis prædicatores ad omnes non mittantur, qui iis ad salutem necessaria verbis denuncient, ipsa tamen externa mundi species, eximiamque Universi pulchritudo, & ordinatissima rerum omnium varietas illis prædicat, eosque erudit; Cæli siquidem enarrant gloriam Dei, clarissimamque & nunquam intermissâ voce (concentum quippe cæli quis dormire faciet) denotant dari horum omnium creatorem aliquem & administratorem, quem venerari & colere, ejusque implorare opem & auxilium debeant: cui voci si aures non occluderent, major ipsis paulatim lux oriretur, Dei que, & rerum ad salutem spectantium notitia magis ipsis in dies ac magis illucesceret, vitamque honestè & ad rectæ rationis normam instituentes, Deo illis manum auxiliatricem porrigente, ad beatitudinem tandem pertingerent.

I. Externa mundi species ad salutem de cogitatione injeccdam sufficit.

Job. cap. 31. v. 37.

Hoc inter alios luculenter tradit S. Prosper, probatque ex illo Actorum 14. v. 16. *Non sine testimonio semetipsum reliquit, benefaciens de cælo, dans pluviam &c.* Quid est, inquit, hoc testimonium, quod semper domino deservivit, & nunquam de ejus bonitate ac potestate conticuit, nisi ipsa totius mundi inenarrabilis pulchritudo, & inenarrabilem beneficiorum ejus dives largitio, per quæ humanis cordibus quedam æternæ legis tabule præbebantur, ut in paginis elementorum, & voluminibus temporum, communis & publicæ divini institutionis doctrina legeretur. Pulchrè etiam de hoc auxilio sufficiente S. Augustinus lib. 1. ad simplicianum, q. 2. ubi sic habet: *Noluit Esau, & non ecurrit; sed si voluisset, & ecurrisset, Dei adjutorio pervenisset, qui etiam currere & velle vocando præstaret, nisi vocatione contemptâ, reprobus fieret.*

II. Cæli testimonium & virtutes veteris magis in particulari delictatur.

S. Augustinus.

Quare, si qui subinde ex Sanctis Patribus affirmare videantur infideles omnes non vocari ad gratiam, loquuntur de vocatione speciali, seu efficacè, & per quam de facto pertingunt ad baptismum, & fidem Christi explicitam. Quod de Sancto Prospero in particulari affirmari meritò potest, qui de his loquens ait: *Non possumus dicere, quod ibi sit gratia vocatio, ubi non est Matris Ecclesiæ regeneratio*. Loquitur, inquam, de vocatione congruâ, seu efficacè. Unde non est necessarium dicere cum Vasquez hic, Disp. 97. S. Prosperum negasse dari hisce infidelibus gratiam sufficientem: hoc inquam dicere non est necesse, maxime cum de mente S. Prosperi hæc in parte constat ex sectione præcedente, numero septimo, & hic numero secundo.

III. Quo sensu ex Patribus nonnulli de castitate les omnes non vocari ad gratiam.

Dices,

IV. Dices, in multis est invincibilis ignorantia Dei, ergo non habent auxilium sufficiens ad credendum, cum objectum, Deus scilicet in quem credant, non sufficienter, imò non omnino iis proponatur. Respondetur juxta dicta supra, disp. 2. sect. 2. invincibilem Dei ignorantiam in nemine, nisi ad breve tempus, dari posse, unde hoc non obstat quo minus identidem dari iis possit gratia sufficiens.

V. Hinc ulterius infero lapsis omnibus dari auxilium sufficiens ad respiciendum: non quòd omnibus omnino momenti, & in quibuscunque semper circumstantiis hujuscemodi auxilium habeant; sed opportuno tempore. Hæc, inquit Tannerus tom. 2. disp. 6. q. 2. dub. 2. num. 31. est communis & certa Theologorum sententia, & contrarium erroris condemnat S. Thomas 3. p. q. 86. art. 1. Erroneum, inquit, est asserere, aliquid peccatum esse in hac vita, de quo quis penitere non possit.

VI. Primum, quòd scilicet omnes habeant auxilium sufficiens ad resurgendum, probatur ex Sapientia II, v. 24, & cap. 12. v. 19, & 20. ubi dicitur Deus dissimulare peccata hominum propter poenitentiam, dare locum ut possint mutari à malitià, &c. Deus etiã frequenter invitat homines ad poenitentiam, Venite, inquit Christus, ad me omnes qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos: ergo possunt venire, ergo habent ad hoc gratiam sufficientem. Quare Concilium Lateranense cap. Firmiter definit hominem lapsam posse semper in Ecclesia per poenitentiam reparari.

VII. Secundum, auxilium scilicet ad respiciendum sufficiens omni homini singulis momenti non adesse, sed pro loco tantum ac tempore unicuique dari, optimè ostendit Bellarminus de gratià & libero arbitrio, lib. 2. cap. 6. & Vasquez l. p. d. 97. cap. 5. & alii. Ratio est, cum enim gratia hæc, seu auxilium in divinã inspiratione, & mentis illuminatione situm sit, certum est singulis momenti ab omnibus haberi non posse, sæpe siquidem fomno impediuntur homines, sæpe multi ebrietate, variisque non rarò negotiis distinentur, itaque illis immeriti sunt & absorpti, ut divinis inspirationibus, de lege saltem ordinariã, locum non relinquunt. Nullus tamen est adultus, rationis usum adeptus, quantumvis profigata vitæ, & innumeris peccatis ac sceleribus onustus, qui internos identidem gratiæ pulsus, Deique ad poenitentiam, vitæque mutationem vocantis motum non sentiat, quibus si aurem præbeat, ad meliorem se frugem recipere, & salutem, Deo uberiora, uti solet, auxilia conferente, obtinere possit. Quod etiam de infidelibus in ordine ad cognitionem Dei, & veræ fidei acquisitionem est dicendum.

Nullus est, qui internos pulsus gratiæ non sentiat.

I. OMNIBUS tamen adultis quovis instante adest auxilium, seu vires sufficientes ad peccatum vitandum: ita Theologi omnes. Ratio est, quia nullus in eo peccat, quod vitare non potest; alioqui ad malum necessitaretur, poenæque ob id esset obnoxius, quod penes ipsum non est declinare, ejusque violatio illi vitio daretur per quod ipsi observatu est impossibile. Hoc autem & contra naturæ lumen est, ut fusè ostendi in Prometheo

Christiano; Disputatione 13. & ipsi fidei adversatur. Quare Innocentius decimus inter alias hæreticas propositiones in libro Cornelii Jansenii repectas, hanc omnium primam damnavit: *Aliqua Dei præcepta hominibus iustus volentibus, & conantibus, secundum præsentem, quas habent vires, sunt impossibilia; deest quoque illis gratia, qua possibilia fiunt.* Quam propositionem Pontifex ut Temerariam, Impiam, Blasphemam, Anathemate damnatam, & Hæreticam declarat, & ut talem damnat: ergo juxta hanc Pontificis definitionem nulli deest gratia ad præcepta omnia servanda, & consequenter ad peccata vitanda sufficiens. Deinde, si illo instanti, quo quis labitur in peccatum, non habeat gratiam & vires tentationem illam superandi, & non peccandi, ergo necessitatur ad peccandum; quod tamen dici nullo modo potest, estque una ex ejusdem Cornelii Jansenii Iprensis Episcopi propositionibus ab Innocentio decimo damnatis, quæ sic habet: *Ad merendum, & demerendum in statu Nature lapsæ non requiritur in homine libertas à necessitate, sed sufficit libertas à Coactione.* Quam propositionem damnat Pontifex ut Hæreticam.

Hanc veritatem apertè nobis variis locis tradunt sacræ Literæ: unum tantum locum in præfenti proferam, Ecclesiastici 15. v. 14. ubi sic habetur: *Deus ab initio constituit hominem, & reliquit illum in manu consilii sui. Adjecit mandata & præcepta sua: si volueris mandata servare, conservabunt te, &c. Apposuit tibi aquam & ignem, ad quod volueris porrigere manum tuam: Ante hominem vita & mors, bonum & malum: quod placuerit ei dabitur.* Plura in hanc rem Scripturæ loca asseram postea, Disput. 85. ubi hanc de libertate quæstionem ex proposito discutiam.

In eadem confirmandã veritate multi sunt Sancti Patres: sic S. Leo de Deo ait, *Iuste instat præcepto, qui præcurrit auxilio.* S. etiam Chrysostomus hom. 16. in Epist. ad Hebræos: *Non potest, inquit, dicere non possum, neque accusare, conditorem: si enim impotentes nos fecit, & deinde imperat, culpa ejus est.* Et paulò post: *Si voluerint, omnes poterunt; habemus quippe cooperatorem, & adiutorem Deum &c.* Idem clarè docet S. Hieronymus in Epist. ad Cyprianum: *Homo, inquit, à principio conditionis, Deo utitur adiutore: & statim subdit: Nihil boni operis agere potest absque eo, qui ita concessit liberum arbitrium, ut suam per singula opera gratiam non negaret.* Idipsum docent alii Patres, apud quos nihil frequentius, quàm Deum homini, ad non peccandum auxilium, seu vires nunquam denegare.

Dicit Cornelii Jansenii Iprensis Episcopi Propositiones hæreticæ.

Hæreticè est dicere, non requiritur ad peccandum libertas à necessitate.

Auxilium ad non peccandum semper adesse docet Scriptura.

Eadem veritas probatur ex Patribus.

SECTIO SEPTIMA.

Quæ Divi Augustini fuerit de Gratia sufficiente sententia.

NON levis inter Auctores est de sententiã S. Augustini circa Gratiam sufficientem controversia: ejus proinde mens paulò accuratius est investiganda. Difficultatem imprimis facit id quod in expositione Epistolæ ad Roman. scripsit S. Doctor, ubi de Pharaone loquens, sic habet: *Non ergo hoc illi imputatur, quòd tunc non obtemperavit, quandoquidem obdurato corde obtemperare non poterat; sed quia talè se præbuit, cui cor obduraretur.* Ergo secundum S. Augustinum defuit Pharaoni gratia, seu vires quibus Deo obtemperare potuisset. Secundum Divi Augustini locum, qui divinz

Difficultas de mente S. Augustini circa gratiam sufficientem.

De Pharaone.

Gratiæ assertoribus facescit negotium, est lib. de Correptione & gratiâ, cap. II. tomo septimo, ubi hæc scribit: *Quod si homini defuisset adiutorium Dei in statu innocentie, non utique sua culpa cecidisset, nunc autem quibus tale adiutorium deest, jam pœna peccati est, quibus autem datur, secundum gratiam datur, non secundum debitum.* Ergo juxta Divum Augustinum deest quibusdam gratia sufficiens, seu auxilium, de quo in præsentî disputamus. Tertiò S. Augustinus tom. 7. ad articulos sibi falsò impositos, artic. 7. affirmat *Neminem deserit à Deo, nisi prius ipse deserat Deum.* Quod etiam habetur in Cœcilio Tridentino, Sess. 6. cap. undecimo. Aliquos ergo ita deserit Deus, ut vitare peccata non possint. Hæc fere sunt, quæ contra gratiam sufficientem ex S. Augustino afferri solent.

Carenzia gratiæ pœna peccati.

Neminem deserit Deus, nisi is prius deserat Deum.

II. Variâ variâ de mente S. Augustini circa gratiâ sufficientem opinamur.

III. Sapè affirmat S. Augustinus dari omnibus gratiam sufficientem.

S. Augustinus Pharaonem comparat cum Nabuchodonosore.

IV. Docet Scriptura peccasse Pharaonem, non dimittendo populum.

Obduratio non tollit antecedenter potentiam peccandi.

V. Expositio prima testimoniis S. Augustini in Epistolarum ad Romanos.

sententiam, maximè cum juvenis adhuc, & ante susceptum episcopatum se hunc librum scripsisse asserat, nec divinæ gratiæ mysterium adeo tunc ei fuisse perspectum, ut testatur lib. I. Retract. cap. 23. Nec contra hoc urget quod assert P. Vasquez hic, Disp. 97. cap. 2. num. 15. S. Augustinum scilicet, esto multa in expositione illâ Epist. ad Rom. retractaverit, hunc tamen locum nunquam correxisset: hoc inquam non urget, revocavit enim cum in acta exercito, in posterioribus scilicet, majorisque auctoritatis libris sæpius docendo contrarium. Imò cum libro illo primo Retractionum, ut vidimus, affirmet se, dum illum librum scriberet, naturam divinæ gratiæ non adeo penetrasse, sufficienter insinuat, suam de gratiâ sententiam non esse inde eruendam.

Disputatio de Pharaone & Nabuchodonosore.

Ad secundum D. Augustini testimonium quod attinet, supra num. 4. allatum, ubi asserit, *Si Angelo vel homini, quam primum facti sunt, hoc adiutorium defuisset, non utique sua culpa cecidissent:* Hoc inquam S. Doctoris dictum æquè urget Calvinum & Janfenium; cum negent ipsi ullam omnino cuiquam in hoc statu dari gratiam, quæ effectu careat, seu quæ tantum sit sufficiens, quod hic expressè negat S. Augustinus. Certum itaque videtur, non hic loqui S. Augustinum de lapsu in peccatum, sic namque loqueretur pugnantia: perinde enim est ac si diceret, eos culpan admitturos sine culpâ, peccatum quippe omne essentialiter est culpa. Senfus ergo illius dicti est, si Angelus & homo ab initio non habuissent adiutorium illud, seu gratiam excitantem, sine suâ culpâ cecidissent, seu defecissent à statu merendi; hujusmodi enim auxilium est ad actus supernaturales necessarium, & sine quo nihil vel cogitare boni vel facere quisquam potest sicut oportet. De hac proinde gratiâ paulò antè loquens ait, sine eâ hominem, etiam cum libero arbitrio, bonum esse non posse: hæc quippe est totius ædificii supernaturalis fundamentum: est primum mobile in illo ordine, cujus proinde motu cessante, cæteri, qui inde pendent, motus cessent oportet.

VI. Quo sensu loquitur S. Augustinus, si Dei adiutorium non habuissent, sua culpa non cecidissent.

Gratiæ proinde est totius ædificii supernaturalis fundamentum.

Hinc etiam facillè solvitur, quod eodem loco, de hæc gratiâ loquens addit S. Augustinus: *Nunc autem quibus deest tale adiutorium, jam pœna peccati est.* Primò enim intelligi hoc potest de damnatis, qui suâ culpâ, ob peccata scilicet, dum in vivis essent, admitta, & finalem in iisdem impœnitentiam, omni jam gratiâ, & supernaturali dono orbantur. Cum enim finis supernaturalis, Dei scilicet visio, sit ipsis impossibilis, media omnia ad finem illum consequendum proportionata illis denegantur, utpote quæ habere non possent effectum, sicque nullo iis sine darentur. Quod verò subjungit S. Doctor, *Quibus autem datur, secundum gratiam datur,* intelligitur de adultis omnibus, in via hæc existentibus; nascimur enim omnes filii iræ; unde quicquid nobis datur gratiæ, ex gratia datur, ut optime ostendit Beilarminus libro secundo de gratia, cap. quarto.

VII. Quibus proinde est peccati pœna, qui in vivis peccata commiserunt.

Secundò illud Divi Augustini dictum intelligi potest, non quòd ulli semper desit hoc adiutorium, sed quòd non omni tempore, seu singulis momentis hujusmodi auxilium habeat peccator, ut convertatur; quòd Ethnicæ exempli causâ sæpè nullam habeant cogitationem (quamvis nullus sit, qui interdum cum non habeat) qua ad fidem & salutem accedant, juxta dictâ Sectione præcedente num. septimo: hoc inquam pœna peccati est, saltem originalis. Singulis tamen momentis habere unumquingue auxilium, seu vires sufficientes ad non peccandum.

VIII. Quod aliquando dicitur, si non habuissent hoc auxilium, peccata non commiserunt.

SECTIO OCTAVA.

Verum infantibus, qui prius ex hac vita decedunt, quam ad rationis usum pervenerint, Deus providerit media sufficientia.

peccandum, nunquam negat S. Augustinus, nec salva fide negari potest, ut initio hujus sectionis ostensum est.

IX. Explicatur tertium D. Augustini dictum circa gratiam sufficientem.

Tertius denique Divi Augustini locus supra, num. 4. citatus, Neminem scilicet deserere a Deo, nisi ipse prius deserat Deum, duobus modis explicari potest. Primum si dicatur cum Vasquez hic, Disp. 97. cap. 6. num. 35. sermonem illic esse de gratia seu auxilio, non praveniente, sed comitante, seu adjuvante; hoc autem a Deo nemini negatur, nisi ipse prius deserat Deum, ei scilicet non cooperando, sed gratia praveniente, seu excitanti resistendo. Secundò intelligi dictum illud potest, Deum neminem deserere permittive, in talibus scilicet eum circumstantiis relinquendo, in quibus moraliter loquendo sit casurus, & amissurus salutem, nisi ipse Deum, sanctas ejus inspirationes sepius rejiciendo, & per profligatissimam vitam, in omni scelerum genere transactam, prius deserat. Hic tamen, licet in dicto sensu deseratur, Deusque illi uberiora auxilia denegat, opem tamen & vires ad conversionem necessarias, eidem absolute non auferat, sed gratiam ad respiciendum requisitam identidem & robur ad humani generis hostis assultus sustinendos necessarium, peccatumque vitandum semper prabet. Et hoc etiam sensu intelligenda est Sacra Scriptura, dum in ea subinde dicitur Deus excæcare, & indurare peccatores, est eum permittere graves tentationes, & gratiam non ita uberem conferre, licet conferat juxta hætenus dicta sufficientem. De hac autem induratione plura dicentur infra, Disp. 41. sect. 1. num. 11. & 12.

Deseruntur quidam a Deo permittive.

Quo sensu dicitur Deus excæcare, & indurare peccatores.

X. Aliud aperitur S. Augustini testimonium pro gratia sufficiente.

Tandem S. Augustinum admisisse gratiam sufficientem constat, præter jam dicta, ex illo quod habet tom. 1. lib. de Gen. contra Manichæos, cap. tertio: Illud, inquit, lumen scilicet Deus parat pura corda eorum, qui Deo credunt, & ab amore visibilium rerum, & temporalium, se ad ejus præcepta servanda convertunt, quod omnes homines possunt, si velint: quia illud lumen omnem hominem illuminat. Quid clarius? Accedit quòd S. Prosper loco supra Sect. 4. n. 7. citato, & alibi, Sanctus etiam Fulgentius epistolâ septimâ, uterque fidelissimus S. Augustini sectator, gratiam sufficientem aperte concedant. Nec ad intelligendum, quamam hac in parte mens fuerit Divi Augustini, parum conducit, quòd Paulus Orosius S. Augustini coætaneus, & acerrimus doctrinæ ejus defensor, in Apologia pro arbitrii libertate, expressè non semel asserat, dari omnibus gratiam sufficientem: & cum multa in hanc rem dixisset, tandem concludit: Ex quo evidentissimè declaratum est, nemini hominum deesse adjutorium, præsertim cum seductor insistat, & insit infirmitas. De gratiâ sufficiente plura dicentur infra, Disp. 120.

Paulus Orosius S. Augustini coætaneus.

XI. Error Iansenii circa impossibilitatem præceptorum.

Hinc infero, Jansenium turpiter cum Hæreticis errasse, dum quædam Dei præcepta ait hominibus secundum præsentem, quas habent vires, esse impossibilia, & gratiam iis deesse, qua fiant possibilia. Hoc totâ hac Disputatione est ostensum: & infra Disp. 117. de eo ex professo agetur.

ADULTIS omnibus sufficientia ad salutem a Deo provisâ esse media & remedia ostendimus; nunc de infantibus agendum, quorum plurimi sine remedio peccati originalis decedunt, in ipso scilicet matris utero frequenter extincti, nec lucem unquam aspiciunt, & prius penè vivere desinunt, quam incipiunt. Idem etiam est de aliis, qui quamvis in lucem editi sint, nullâ tamen humanâ ope aut industriâ applicari iis sæpè baptisimus potest.

I. Status præsentis questionis proponitur.

P. Vasquez 1. p. Disp. 96. secutus Gregorium in primum, Disp. 46. q. 1. Driedonem de Captivitate & Redemp. Gen. hom. tract. 5. cap. 1. & alios nonnullos, ait parvulis omnibus non dari media sufficientia ad salutem, iis scilicet, de quibus dictum est numero præcedente: ut enim inquit, parvuli dicantur habere media sufficientia ad salutem, in iis statui debent circumstantiis, ut saltem possint iis adulti succurrere, si velint, eosque Sacramento salutis abluere, quod in utero materno extinctis, eoque loco natis, ubi haberi aqua non potest, & statim post ortum è vita decedentibus fieri nequit.

II. Prima sententia negat parvulis omnibus dari media sufficientia.

Pater Suarez econtrâ, lib. 4. de Prædestinatione, cap. 4. Lessius de Prædestinatione num. 65. Valentia 1. p. q. 23. punct. 4. Tan. to. 2. Disp. 6. q. 2. Dub. 2. num. 21. & alii communiter affirmant, omnibus omnino parvulis sufficientia ad salutem media a Deo esse provisâ, utpote qui, quantum est ex se, vult illos salvari. Quod si contingat, inquit, eos non consequi salutem, non fiat per Deum, sed aliunde provenit, & præter illius intentionem.

III. Secunda sententia ait sufficienter esse parvulis omnibus provisum.

Hæc secunda sententia mihi videtur amplectenda, tum quia dignius de Deo loquitur, tum quia est variis Scripturæ locis conformior. Dicendum itaque Deum parvulis omnibus media sufficientia providisse: quamvis etenim non semper habeant media proxima, seu proximè applicata, ut per se videtur manifestum, impediens id sæpè causis naturalibus, quarum cursum sistere, earumque ordinem ac seriem intervertere Deus non tenetur; ipse tamen ex parte suâ remedia providit, eique per accidens est quod non applicentur.

IV. Dicendum parvulis omnibus Deum sufficientia media provisâ esse.

Probatur conclusio primò: Deus enim vult omnes homines salvos fieri, ut latè probatum est supra sect. 1. 2. & 3. ergo & parvulos, cum verè homines sint, & consequenter in generali illâ clausulâ comprehendantur: de quibus proinde rectè ad rem præsentem Sanctus Augustinus tom. 7. lib. 4. contra Julianum, capite octavo. Nunquid parvuli, inquit, homines non sunt, ut pertineant ad id, quod dictum est, omnes homines? Ergo quisquis dictum illud intelligendum censet, sicut verè intelligi debet de omnibus adultis, intelligere illud etiam debet de omnibus parvulis, & nullo fundamento quisquam eos à generali illâ Apostoli sententia excluderet. Ergo saltem debuit Deus media iis ad salutem sufficientia providisse.

V. Deus vult omnes homines salvos fieri; ergo & parvulos.

Vasquez nihilominus verba illa Apostoli restringenda ait ad solos adultos; addit enim, inquit, & ad agnitionem veritatis venire; ergo illos solos vult Deus salvos fieri, quos vult ad agnitionem veritatis

VI. Quo sensu vult Deus parvulos ad agnitionem veritatis venire.

SECTIO NONA.

Argumenta contententia non esse parvulis sufficienter provisum de mediis ad salutem necessariis.

DICES: Deus interdum aliquid inspirat matri gravidæ, quod illa dum facit, causa est mortis infantis; movet eam exempli causâ ut concionem in tali templo audiat, quam dum audit, ruit templum, eamque unâ cum prole obruit: in hoc ergo casu videtur Deus nolle huius parvuli salutem, & media ei ad salutem necessaria non providisse.

Respondetur, In hoc etiam casu non velle Deum, ut parvulus ille non consequatur salutem, sed media ei sufficientia, quantum est ex parte Dei, providisse: quod verò hic & nunc infans morte planè inopinatè extinguitur, ac baptismum, & consequenter salutem non obtineat, est præter intentionem Dei, qui media generalia ei paraverat, nec ex voluntate Dei primariâ & antecedente provenit, quod iis frustratur. Imò ne quidem mortem matris hic directè vult Deus, sed tantum bonum animæ: quod verò illa simul cum prole ruinâ domûs opprimatur, est Deo per accidens. Addo, licet Deus matrem ob sua peccata vellet interfici, non tamen propterea vellet directè interfici prolem, multò minus ut non consequatur baptismum & salutem: nec enim effectus ex actione aliquâ secutus est semper agentis voluntarius, sed tunc solum, quando vel est intentus, vel eum quis impedire tenetur.

Dices secundò: ipsam etiam causarum naturalium dispositionem esse penes Deum; cum ergo hac eas ratione disposuerit, ut prius moreretur parvulus quam nasceretur, arguere videtur nolle Deum ut ad baptismum peringeret. Hæc tamen illatio nullo modo subsistit: Deus quippe non eâ intentione res in hac serie ordinavit, ut parvulus mediis illis destitueretur, sed alias ob causas: quod autem ex hac occasione contingat interdum mors immatura parvuli, est per accidens, & præter Dei intentionem, qui quantum est ex se, diuturniorem illi vult vitam. Nec in tantâ rerum varietate ac vicissitudine, juxta communes divinæ providentiæ leges fieri potest, ut aliqui infantes hoc modo immaturè non extinguantur, nec citra ingens miraculum, contrarium potest accidere. Quo sensu intelligendus est S. Augustinus, dum Dei voluntati tribuere videtur, quod parvuli subinde baptismum non recipiant; huic nimirum voluntati id tribuit, quod causarum naturalium cursum sistere nolit, aut ordinem intervertere.

Dices tertio: ut adultus media habere censatur ad salutem sufficientia, seu gratiam, in illius situm esse debet potestate, ut mediis illis, seu gratiâ utatur si velit; ergo ut infanti sufficienter sit de mediis similiter ad salutem necessariis provisum, in potestate aliquorum saltem esse debet, ut ea, si velint applicent. Negatur tamen consequentia: causæ enim naturales, & rerum in universo dispositio non obstat gratiæ in eos infusioni; unde vim nullam causis hæc infert Deus, nec miraculosi quidquam operatur, dum adultos, interdum saltem, illuminat: ac proinde nisi hujusmodi lumen, seu gratiam aliquando iis infunderet, non faceret in hoc genere, quod ex parte sua potest. Secus res se habet in parvulis; quibus frequenter, nisi

veritatis venire, sed solos adultos venire vult ad agnitionem veritatis, cum parvuli pro eo statu ad veritatem, seu Dei cognitionem venire non possint; ergo illud D. Pauli dictum de solis adultis est intelligendum. Ad hoc tamen respondet ibidem S. Augustinus, parvulos etiam ad agnitionem veritatis habitu venire, quia habitu credunt dum baptizantur; tunc enim habitus iis fidei infunditur: imò vult eos venire actu, quia in cælum transmittuntur; ubi, inquit, est certa veritatis agnitio. Deus ergo parando infantibus hæc baptismum (quamvis ratione causarum secundarum, quarum naturalem cursum Deus impedire non tenetur, nec sine miraculo potest, eum actu non recipiant) vult quantum est ex se & inefficaciter, ut supra dictum est de reprobis adultis, eos venire ad agnitionem veritatis habituales: ut verò eodem modo vult eos salvos facere, vult etiam, quantum est ex se, ut in cælo veniant ad agnitionem veritatis actuales. Tandem pro his etiam parvulis est orandum; ergo Deus vult eos salvos fieri: illos enim omnes juxta Apostolum loco illo 1. ad Tim. 2. vult Deus salvos fieri, pro quibus est orandum.

VII. Secundò probatur: Christus pro omnibus omnino hominibus est mortuus, ut certum de fide esse ostensum est supra, Sect. 1. num. quinto. Sic 1. Joan. 2. vers. 2. de Christo dicitur: *Ipse est propitiatio pro peccatis nostris, non pro nostris autem tantum, sed etiam pro totius mundi.* Secundæ etiam ad Corinthios, cap. 5. vers. 19. dicit Apostolus: *Deus erat in Christo mundum reconcilians sibi.* Unde universim Patres affirmant Christum verè esse Redemptorem omnium: quod saltem intelligi debet quoad sufficientiam; ergo providisse omnibus debuit media, quibus salutem consequi potuissent.

VIII. Nec satisfacit quod respondet Vasquez hic, Disp. 96. cap. 3. n. 10. ideo Christum esse omnium Redemptorem quoad sufficientiam, quod ipsius mors & passio fuerint in actu primo valoris sufficientis ad omnes redimendos, quodque parvulorum communis sit cum cæteris hominibus causa: hoc, inquam, non sufficit ut Christus verè dicatur eorum Redemptor, nisi aliquo saltem modo suam iis passionem applicuerit, & media quædam in eorum subsidium instituerit: quid enim ad redemptionem interest pretium esse sufficiens, si non offeratur, cum & demonibus valor sanguinis Christi pretium fuerit sufficiens, quorum nihilominus Christus non erat Redemptor. Nec etiam refert ad rationem Redemptoris causam iis cum aliis esse communem, nisi oblatio pretii sit etiam omnibus communis.

IX. Quod autem Christus, etiam hujuscemodi parvulorum sit Redemptor, ulteriùs probatur ex Concilio Tridentino, sess. 6, cap. 2. ubi asserit missum esse Christum, ut omnes adoptionem filiorum reciperent. Quod etiam expressè docet S. Prosper lib. 2. de Vocat. cap. 23. *Non irreligiôsè, inquit, arbitror credi, quod isti paucorum dierum homines ad illam pertineant gratiæ partem, qua semper universis est impensa nationibus, qua utique si bene uterentur eorum parentes, etiam ipsi per eosdem juvarentur.*

Vult Deus parvulos venire ad agnitionem Dei: & habituales, & actuales.

Pro parvulis omnibus est orandum.

Christus pro omnibus est mortuus; ergo etiam pro parvulis.

Ut Christus sit omnium Redemptor, non sufficit ejus mortem fuisse ad omnes redimendos sufficientem.

Pretium non applicatum perinde est ac nullum.

Vltorius ostenditur Christum esse Redemptorem parvulorum.

I. Dices, Deus subinde inspirat matri, unde prole nati in-
fantis.

II. Resp. Nec in illo casu vult Deum ut parvulus non consequatur salutem.

Deus non vult mortem matris hic pro-
tendit.

Quis effudit agni voluntarius.

III. Quod Deus causarum naturales ordinet, non obstat voluntati parvuli.

Explicat S. Augustinus circa hæc parvuli.

IV. Differentia inter adultos & parvulos circa media ad salutem sufficientia.